

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอนของครูผู้สอนนาฏศิลป์ ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาในด้านการวางแผนการสอน การดำเนินการสอนและการใช้สื่อ เนื้อหา การวัดและประเมินผล ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลผู้ศึกษาได้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สมรรถภาพด้านการวางแผนการสอน ซึ่งได้ข้อมูลจากครูผู้สอน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถภาพด้านการดำเนินการสอนและการใช้สื่อ ซึ่งได้ข้อมูลจากครูผู้สอนและนักเรียน ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สมรรถภาพด้านเนื้อหา ซึ่งได้ข้อมูลจากครูผู้สอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งได้ข้อมูลจากครูผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอน ของครูผู้สอนนาฏศิลป์ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการพบว่า ครูผู้สอนจำนวน 4 คน (เพศหญิง) จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านนาฏศิลป์โดยตรง ครูผู้สอนจำนวน 1 คน (เพศชาย) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านดนตรีศึกษา และไม่มีความรู้ในด้านการสอนนาฏศิลป์ นอกจากนี้ยังพบว่าภาระงานสอนของครูผู้สอนแต่ละคนมีมาก เนื่องจากต้องสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีการงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาในแต่ละครั้งค่อนข้างมากโดยเฉพาะในภาคเรียนที่ 2

ตอนที่ 1 สมรรถภาพด้านการวางแผนการสอน จากการสังเกตการสอนของครูผู้สอน นาฏศิลป์ ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คนฯ ละ 3 ครั้ง มีรายละเอียดดังนี้ (ดูภาคผนวก หน้า 101)

การจัดทำคู่มือการสอนหรือบันทึกการสอน พบว่าครูผู้สอนที่จัดทำคู่มือ หรือ บันทึกการสอน 4 คน ครูผู้สอนจำนวน 1 คน ไม่มีการจัดทำคู่มือหรือบันทึกการสอน ในกรณีที่มีการจัดทำคู่มือครูหรือบันทึกการสอนครูผู้สอนจัดทำเป็นรายภาคเรียน โดยยึดแนวทางในการจัดทำคู่มือตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ (ทั้งสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน)

การจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอน พบว่าครูผู้สอนได้จัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนทุกครั้ง จำนวน 2 คน จัดหาและจัดเตรียมสื่อ 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 1 คน ไม่มีการจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนใดๆ ทุกครั้งที่มีการสอนโดยครูผู้สอนที่มีการปฏิบัติได้จัดหาและจัดเตรียมสื่อประเภท เทปเพลงประกอบการร้องรำ กรับ ตำราภาพประกอบการรำและแผนภูมิเพลงใช้ประกอบการรำ

การให้นักเรียนจัดหาและจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนในบางเนื้อหา พบว่าครูผู้สอนที่ให้นักเรียนจัดหาและจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนในบางเนื้อหา 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 3 คน และพบว่าครูผู้สอนจำนวน 1 คน ไม่ได้ดำเนินการให้นักเรียนจัดหาและจัดเตรียมสื่อใดๆ เพื่อประกอบการเรียนในบางเนื้อหา ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูให้นักเรียนจัดหาและจัดเตรียม ครูผู้สอนใช้วิธีแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยทำแผนภูมิเพลงประกอบการรำกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนเลือกเพลงที่จะใช้ประกอบการรำด้วยตนเองเพื่อให้ประกอบการเรียนการสอนในเรื่อง "การตีบท"

การเลือกกิจกรรมและใช้กิจกรรมหลากหลายที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนเลือกกิจกรรมหลากหลายที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกครั้ง จำนวน 1 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน มีครูผู้สอนจำนวน 2 คนที่ไม่ใช้กิจกรรมหลากหลายให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมที่ครูผู้สอนเลือกใช้คือการบรรยาย การสาธิตและกิจกรรมกลุ่ม

การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนสำรองเพื่อยืดหยุ่นในการสอน พบว่าครูผู้สอนได้เตรียมห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนสำรองเพื่อยืดหยุ่นในการสอน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน ไม่มีการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนสำรองเพื่อยืดหยุ่นในการสอนทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 3 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่ากรณีที่นักเรียนมากเกินไป (จำนวนนักเรียนมี 55 - 60 คน ต่อห้องเรียน) ครูผู้สอนให้นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่และให้กลุ่มที่ 1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา กลุ่มที่ 2 เรียนทักษะปฏิบัติและมีการเรียนสลับกลุ่มในบางคาบ และกรณีที่ไม่มี การปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนเน้นการเรียนทักษะปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ครูผู้สอน 1 ใน 3 คน สอนเฉพาะทฤษฎีโดยการให้นักเรียนจดบันทึกจากตำรา

การเตรียมห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์ พบว่าครูผู้สอนได้จัดเตรียมห้องเรียนและการใช้อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 4 คน ไม่มีการจัดเตรียมห้องเรียนและการใช้อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน การจัดเตรียมห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์ส่วนใหญ่จะจัดห้องเรียนให้มีลักษณะโล่ง ไม่มีโต๊ะ - เก้าอี้ ซึ่งเหมาะกับการฝึกทักษะปฏิบัติ มีอุปกรณ์ใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในห้องเรียนเฉพาะคือ เทปเพลงสำหรับประกอบการรำ

การเตรียมเครื่องมือวัดผลและเกณฑ์ในการประเมินผล พบว่าครูผู้สอนได้มีการจัดเตรียมเครื่องมือวัดและเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลทุกครั้ง จำนวน 1 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 4 คน โดยครูผู้สอนใช้สมุดประเมินผลรายวิชา (แบบ รบ.3-ต) ในตอนต้นและท้ายคาบเรียน และในกรณีที่ไม่มี การปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนใช้กระดาษรายชื่อของนักเรียนของแต่ละชั้นเรียนแทนสมุดประเมินผลรายวิชา บางครั้งไม่มีการประเมินให้คะแนนในคาบเรียนนั้นๆ เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการเช่น เป็นการเรียนการสอนในคาบแรกของการเรียนนาฏศิลป์ (พบในบางสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษาเป็น 3 ฐานคือ ศิลปศึกษา ดนตรีศึกษา และนาฏศิลป์)

ตอนที่ 2 สมรรถภาพด้านการดำเนินการสอนและการใช้สื่อ

จากการสังเกตการสอนของครูผู้สอนนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนๆ ละ 3 ครั้ง และจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน จำนวน 316 คน มีรายละเอียดดังนี้ คือ

การนำเข้าสู่บทเรียน

การแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนรู้ก่อนเรียน พบว่าครูผู้สอนได้ปฏิบัติโดยการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนมีกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ไม่มีการแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนรู้ก่อนเรียนทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการจัดกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนของครู

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์	192	60.76
เฉพาะครั้งแรกที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์	64	20.25
เฉพาะเริ่มบทเรียนใหม่	60	18.99
รวม	316	100

จากตาราง 1 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างระบุว่า ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ (ร้อยละ 60.76) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนเฉพาะครั้งแรกที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ (ร้อยละ 20.25) ครูผู้สอน

จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนเฉพาะเริ่มบทเรียนใหม่ (ร้อยละ 18.99)

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่ครูผู้สอนนำมาใช้บ่อยที่สุด

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	จำนวน	ร้อยละ
การทดสอบความรู้	75	23.73
การทบทวนความรู้เดิม	85	26.91
การนำเสนอและการใช้คำถาม	78	24.68
การแจ้งจุดประสงค์ของการเรียน	78	24.68
รวม	316	100

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างระบุว่า กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนที่ครูผู้สอนใช้บ่อยที่สุดคือ การทบทวนความรู้เดิม (ร้อยละ 26.91) การนำเสนอและการใช้คำถาม และการแจ้งจุดประสงค์ของการเรียน (ร้อยละ 24.68 เท่ากัน) และการทดสอบความรู้ (ร้อยละ 23.73)

การให้นักเรียนดูสื่อประเภทต่างๆ ก่อนการเรียนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง พบว่าครูผู้สอนที่ให้นักเรียนดูสื่อประเภทต่างๆ ก่อนกิจกรรมการเรียนการสอนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ทุกครั้ง จำนวน 2 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน และไม่มีการใช้สื่อประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเลย จำนวน 1 คน สื่อที่ครูผู้สอนใช้ประกอบก่อนกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ ภาพประกอบการรำลึกณะต่างๆ ตำรา (ครูผู้สอนจะให้นักเรียนอ่านทบทวนก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนประมาณ 10 นาที) ข้อจำกัด

ในการใช้ตำราประกอบคือ ใช้เฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้การสอน "การตีบท" เท่านั้น)

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสาธิตเป็นการทบทวนความรู้เดิม พบว่าครูผู้สอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสาธิตเพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิมทุกครั้ง จำนวน 2 คนและ 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ครูผู้สอนไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสาธิตเพื่อทบทวนความรู้เดิมเลย จำนวน 1 คน การสาธิตทุกครั้งครูผู้สอนจะรำประจักษ์หน้ากับนักเรียน และเน้นการสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ของร่างกายเพื่อให้ผลปฏิบัติที่ออกมาดูกลมกลืนสวยงามเช่น การรำต้องรำทั้งใบหน้า (การยิ้ม) กิริยา (ลีลาท่าทาง) บางครั้งครูผู้สอนจะทบทวนความรู้เดิมโดยการร้องเพลงประกอบ การรำก่อนแล้วจึงต่อยด้วยการฝึกปฏิบัติตามลำดับ

การสาธิตโดยการรำให้นักเรียนดู พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่สอนโดยการสาธิตการรำให้นักเรียนดูทุกครั้ง จำนวน 4 คน และครูผู้สอนที่ไม่มีการสาธิตการรำให้นักเรียนดูทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนที่สอนโดยการสาธิตจะรำตลอดทั้งคาบเรียนในกรณีที่เป็นการเรียนการสอนนาฏศิลป์คาบแรกเท่านั้น

การนำนักเรียนสนทนาซักถามหรืออภิปราย พบว่าครูผู้สอนที่นำนักเรียนสนทนาอภิปรายซักถามทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จำนวน 2 คน 2 ใน 3 ครั้งจำนวน 2 คน และครูผู้สอนที่ไม่มีการนำนักเรียนสนทนาซักถามหรืออภิปราย จำนวน 1 คน ในการนำสนทนาซักถามนั้นครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้ตำราประกอบ ในกรณีที่ไม่มีกรปฏิบัติในบางครั้งพบว่า ครูผู้สอนให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติเป็นการทบทวนบทเรียนเพื่อให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกับการรำของคาบที่แล้ว

การใช้คำพูด คำถาม กระตุ้นให้นักเรียนถามหรือแสดงความคิดเห็น พบว่าครูผู้สอนที่ใช้คำพูด คำถาม กระตุ้นให้นักเรียนถามหรือแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง จำนวน 1 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน และ 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน และครูผู้สอนที่ไม่ใช้คำพูดหรือคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนถาม หรือ แสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนจะใช้คำพูดหรือคำถามเพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหาเดิม และทำความเข้าใจในเนื้อหาของภาคทฤษฎีที่จะเชื่อมโยงเข้าสู่การฝึกทักษะปฏิบัติที่ได้ผลและถูกต้อง ในกรณีที่ครูผู้สอนไม่ได้ปฏิบัติในบางครั้งพบว่าครูผู้สอนเน้น

กิจกรรมในการฝึกทักษะปฏิบัติตลอดทั้งคาบ

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายหรือบรรยาย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะ พบว่าครูผู้สอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายหรือบรรยาย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะพบว่า มีการปฏิบัติ 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน ไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายหรือบรรยาย ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนจะสมมุติสถานการณ์ (กิริยาท่าทางปกติของคนทั่วไป) ให้นักเรียนตีบทประกอบ โดยครูเป็นผู้ชี้แนะแล้วให้นักเรียนปฏิบัติ และบางครั้งครูผู้สอนก็เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์ ที่มีความสัมพันธ์กับการบรรยายและการสาธิต ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตาราง 3 - 4

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นถึงประโยชน์ของการเรียนนาฏศิลป์ที่มีผลต่อนักเรียนมากที่สุด

ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ	32	10.13
แสดงออกถึงศิลปะของภาษา ท่าทาง ดนตรี	143	45.25
พัฒนาทางจิตใจและก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์	141	44.62
รวม	316	100

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณเกือบครึ่งหนึ่ง ระบุว่าการเรียนวิชานาฏศิลป์มีประโยชน์ต่อตนเอง ในด้านการแสดงออกถึงศิลปะของภาษาท่าทางและดนตรี (ร้อยละ 45.25) พัฒนาทางจิตใจและก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ (ร้อยละ

44.62) และมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ระบุว่า การเรียนนาฏศิลป์ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ (ร้อยละ 10.13)

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเส้นทางอาชีพที่ดีมีโอกาสได้แสดงออก	73	23.10
เป็นวิชาที่นักเรียนชื่นชอบและภาคภูมิใจ	44	13.92
เป็นวิชาที่ควรค่าต่อการอนุรักษ์	199	62.98
รวม	316	100

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างระบุว่า วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ (ร้อยละ 62.98) เป็นเส้นทางอาชีพที่ดีมีโอกาสได้แสดงออก (ร้อยละ 23.10) และเป็นวิชาที่นักเรียนชื่นชอบและภาคภูมิใจ (ร้อยละ 13.92)

การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

การกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม และปฏิบัติร่วมกันทั้งชั้น พบว่าครูผู้สอนที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมถึงปฏิบัติร่วมกันทั้งชั้นทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 4 คน ครูผู้สอนที่ไม่มีการปฏิบัติเลยทุกครั้งที่มีการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่า ครูผู้สอนจะแยกจำนวนนักเรียนออกเป็นกลุ่มใหญ่ (แยกชาย-หญิง) แล้วแบ่งเป็นกลุ่มย่อย 4-5 กลุ่ม ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการฝึกนาฏศิลป์

วิธีการฝึก	จำนวน	ร้อยละ
ฝึกกับเทปเพลง	42	13.29
ฝึกจังหวะเท้าก่อนกับเทปเพลง	55	17.41
ฝึกจังหวะมือและจังหวะเท้า โดยยังไม่ฝึกกับเทปเพลง	219	69.30
จนกว่าจะชำนาญแล้วจึงฝึกกับเทปเพลง		
รวม	316	100

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการฝึกนาฏศิลป์โดยการฝึกจังหวะมือและจังหวะเท้า โดยยังไม่ฝึกกับเทปเพลงจนกว่าจะชำนาญแล้วจึงฝึกกับเทปเพลง (ร้อยละ 69.30) ฝึกจังหวะเท้าก่อนฝึกกับเทปเพลง (ร้อยละ 17.41) และฝึกกับเทปเพลง (ร้อยละ 13.29)

การให้นักเรียนทดลองหรือปฏิบัติให้เพื่อนดู พบว่าครูผู้สอนให้นักเรียนปฏิบัติให้เพื่อนดู 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ครูผู้สอนที่ไม่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 4 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติตามขณะที่ครูกำลังสาธิตการสอน และในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนจะสาธิตหรือปฏิบัติเองเนื่องจากเป็นการเรียนการสอนนาฏศิลป์คาบแรกและบางคาบก็เป็นการต่อทำรำใหม่

ครูมอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าจากมุมการเรียนรู้ ห้องสมุด หรือเอกสารที่ครูกำหนด พบว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติโดยมอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าจากห้องสมุดและเอกสารที่ครูกำหนดทุกครั้งจำนวน 1 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่ไม่มีการปฏิบัติการมอบหมายงาน จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนมีวัตถุประสงค์

ประสงค์เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิมจากภาคเรียนที่แล้ว ให้นักเรียนศึกษารายละเอียดของทำร่ำก่อนการฝึกทักษะปฏิบัติในเรื่อง "การตีบท" ในกรณีที่ไม่มีครูผู้สอนให้นักเรียนจดบันทึกตามที่ครูกำหนดไว้ในแต่ละคาบเรียนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอนนาฏศิลป์

วิธีการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดวิชา	82	25.95
ครูผู้สอนมีวิธีชักจูงให้นักเรียนเกิดความชื่นชมในนาฏศิลป์ไทย	73	23.10
ครูผู้สอนสอนสนุกน่าสนใจ	54	17.09
ครูผู้สอนให้ความรู้ต่างๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน	107	33.86
รวม	316	100

จากตาราง 6 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างระบุว่า ครูผู้สอนมีวิธีการสอนโดยการให้ความรู้ต่างๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน (ร้อยละ 33.86) มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดวิชา (ร้อยละ 25.95) มีวิธีชักจูงให้นักเรียนเกิดความชื่นชมในนาฏศิลป์ไทย (ร้อยละ 23.10) มีวิธีสอนที่สนุกและน่าสนใจ (ร้อยละ 17.09)

การปฏิบัติโดยร่ำประจัญหน้ากับนักเรียน พบว่าครูผู้สอนที่สอน โดยการร่ำประจัญหน้ากับนักเรียนทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 4 คน และครูผู้สอนที่ไม่ปฏิบัติเลยทุกครั้งที่มีการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนจะอธิบายพร้อมกับการปฏิบัติทำร่ำอยู่ด้านหน้านักเรียนทั้งจังหวัดมือและจังหวัดเท้า ครูผู้สอน 1 ใน 4 คนจะแก้ไขท่าร่ำของนักเรียนในทันทีที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

การปฏิบัติโดยร่ำนำหน้านักเรียน พบว่าครูผู้สอนไม่มีการปฏิบัติเลยทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 5 คน โดยครูผู้สอนจำนวน 4 คนจะสอนทักษะปฏิบัติโดยการร่ำประจัญหน้ากับนักเรียน และครูผู้สอนจำนวน 1 คน สอนโดยให้นักเรียนจดบันทึกจากตำรา

การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ การตีบท หรือละคร พบว่าครูผู้สอนให้นักเรียนตีบท 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ไม่มีการปฏิบัติเลย จำนวน 4 คน กรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนจะคอยเป็นผู้ชี้แนะ และในกรณีที่ไม่มี การปฏิบัติพบว่าครูผู้สอน จำนวน 1 คน ให้นักเรียนจดบันทึกจากตำรา และครูผู้สอน 3 ใน 4 คน เน้นการสอนทักษะปฏิบัติโดยการบรรยายและสาธิตรวมถึงการสอน "ร่ำวงมาตรฐาน" ซึ่งเป็นการเรียนทักษะปฏิบัติที่มีแบบแผนตายตัวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงท่าร่ำได้ ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการให้ความรู้ของครูผู้สอน

วิธีการให้ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
การสาธิต	53	16.77
การเชิญวิทยากร	8	2.53
การบรรยายและสาธิต	245	77.54
การแสดงละครหรือบทบาทสมมติ	10	3.16
รวม	316	100

จากตาราง 7 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่าได้รับความรู้จากครูผู้สอน โดยวิธีการบรรยายและสาธิต (ร้อยละ 77.54) วิธีการสาธิต (ร้อยละ 16.77) การแสดงละครหรือบทบาทสมมติ (ร้อยละ 3.16) การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ (ร้อยละ 2.53)

การให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่ได้ปฏิบัติ พบว่าครูผู้สอนที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานกลุ่มทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนที่ไม่มีการปฏิบัติเลยทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 4 คน กรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนให้นักเรียนนำเสนอผลงานทักษะปฏิบัติระหว่างเรียนและสรุปบทเรียน เนื่องจากต้องการทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียนในด้านทักษะปฏิบัติ ในกรณีที่ไม่มีกรปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนจำนวน 1 คน ให้นักเรียนจดบันทึกจากตำราเพียงอย่างเดียว และครูผู้สอนจำนวน 3 ใน 4 คน สอนไม่ทันเวลา เนื่องจากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เรียนในคาบหนึ่งๆ มีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ทำให้ห้องเรียนคับแคบ (บางสถานศึกษามีจำนวนนักเรียน 55 - 60 คน ต่อ 1 ห้องเรียน) ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียน (ดูตาราง 8)

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกิจกรรมที่ครูผู้สอนนำมาใช้บ่อยที่สุดในการสรุปบทเรียน

กิจกรรมที่ใช้	จำนวน	ร้อยละ
สรุปโดยครูบรรยายแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด	88	27.85
ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนบนกระดานแล้ว	86	27.22
นักเรียนจดบันทึกลงสมุด		
ครูและนักเรียนสรุปบทเรียนโดยการร่ำร้อมๆ กัน	89	28.16
ไม่มีกิจกรรมสรุปบทเรียน	53	16.77
รวม	316	100

จากตาราง 8 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ระบุว่าครูผู้สอนจัดกิจกรรมสรุปบทเรียนที่บ่อยที่สุดคือ ครูและนักเรียนสรุปบทเรียนโดยการร่ำร้อมๆ กัน (ร้อยละ 28.16) ครูผู้สอนสรุปโดยการบรรยายแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด (ร้อยละ 27.85) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนบนกระดานแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด (ร้อยละ 27.22) และไม่มีการจัดกิจกรรมสรุปบทเรียน (ร้อยละ 16.77)

การให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม พบว่าครูผู้สอนที่ให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน และครูผู้สอนที่ไม่มีการปฏิบัติเลยทุกครั้งที่มียิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 4 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียน กรณีที่ไม่มีการปฏิบัติพบว่า ครูผู้สอนจำนวน 1 คน สอนโดยให้นักเรียนจดบันทึกจากตำราเพียงอย่างเดียว และครูผู้สอน 3 ใน 4 คนเน้นให้นักเรียนปฏิบัติเป็นรายบุคคลโดยการร้องเองรำเอง จะปฏิบัติ

กับเทปเพลงในกรณีที่ครูผู้สอนเปิดเทปเพลงให้ และจะตรวจสอบแก้ไขทันทีที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการจัดกิจกรรมนาฏศิลป์ที่ครูผู้สอนเน้นมากที่สุด

หลักการจัด	จำนวน	ร้อยละ
เน้นด้านทฤษฎีมากกว่า	51	16.14
เน้นด้านปฏิบัติมากกว่า	137	43.35
เน้นด้านทฤษฎีและปฏิบัติเท่าๆ กัน	128	40.51
รวม	316	100

จากตาราง 9 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างในปริมาณที่ใกล้เคียงกันระบุว่า ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นด้านปฏิบัติมากกว่า (ร้อยละ 43.35) เน้นในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติเท่าๆ กัน (ร้อยละ 40.51) และเน้นด้านทฤษฎีมากกว่า (ร้อยละ 16.14)

การใช้สื่อ

การให้นักเรียนจดบันทึกความรู้จากกระดานดำ หรือตามคำบอก พบว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 2 คน 2 ใน 3 ครั้งจำนวน 2 คน ไม่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนจะใช้แผนภูมิเพลงที่ครูเตรียมมา ติดบนกระดานดำแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด ซึ่งเพลงที่ครูผู้สอนเตรียมมานั้นเป็นเพลงที่ไม่มีในตำราและครูผู้สอนพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการซักถาม

นักเรียนเป็นการทำความเข้าใจในสาระก่อนการจดบันทึก ในกรณีที่ไม่มีกรปฏิบัติพบว่า ครูผู้สอนให้นักเรียนจดบันทึกเนื้อหาสาระ (ด้านทฤษฎีของนาฏศิลป์) จากตำราเท่านั้น

การให้นักเรียนเรียนจากใบงาน หรือชุดการสอน พบว่าครูผู้สอนไม่มีการปฏิบัติเลย จำนวน 5 คน ทั้งนี้ครูผู้สอนจำนวน 4 คนจะเน้นในด้านทักษะปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ซึ่งครูผู้สอนเองมีความรู้ความสามารถในการสอนนาฏศิลป์อยู่แล้ว จึงไม่มีการเตรียมใบงานหรือชุดการสอน และครูผู้สอนจำนวน 1 คน ที่ไม่มีการปฏิบัติเนื่องจากครูผู้สอนไม่ได้จัดทำใบงานหรือชุดการสอนที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไว้เลย ซึ่งสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง (ดังตาราง 10)

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายการสื่อการสอน ที่ครูผู้สอนใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
การสาธิต	230	72.79
แผนภูมิ	17	5.38
วิดีโอ	34	10.76
เทปบันทึกเสียง	35	11.08
รวม	316	100

จากตาราง 10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่าครูผู้สอนใช้สื่อการสอน - ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดคือ การสาธิต (ร้อยละ 72.79) และวิดีโอ (ร้อยละ 10.76) เทปบันทึกเสียง (ร้อยละ 11.08) และแผนภูมิ (ร้อยละ 5.38)

การใช้แผนภูมิเพลงที่มีสัญลักษณ์กำกับจังหวะ และฉิ่งกำกับจังหวะในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน พบว่าครูผู้สอน ใช้แผนภูมิเพลงที่มีสัญลักษณ์กำกับจังหวะ (สัญลักษณ์ – หมายถึง จังหวะหนึ่ง สัญลักษณ์ + หมายถึง จังหวะดับ) เครื่องดนตรีทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนนาฏศิลป์ 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 3 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน และไม่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนใช้แผนภูมิเพลงและใช้กรับแทนฉิ่งและให้นักเรียนร้องเพลงและปรบมือเป็นจังหวะเสียงโทนซึ่งจะปฏิบัติในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วนำเข้าสู่ทักษะปฏิบัติตามลำดับ

การใช้เทปเพลงประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทุกครั้ง พบว่าครูผู้สอนที่ใช้เทปเพลงประกอบในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนนาฏศิลป์ทุกครั้ง จำนวน 4 คน และครูไม่ปฏิบัติทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน (รวมทั้งการวัดและประเมินผลด้วย) ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนไม่ใช้เทปเพลงก็ต่อเมื่อในกรณีที่เป็นการเรียนทักษะปฏิบัติในคาบแรกหรือต่อทำซ้ำใหม่

การใช้วิดีโอหรือสไลด์ในการนำเข้าสู่บทเรียนหรือประกอบในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน พบว่าครูผู้สอนใช้วิดีโอในกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน 2 ใน 3 ครั้งจำนวน 1 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ไม่มีการปฏิบัติ จำนวน 3 คน ในกรณีที่ไม่มีมีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนไม่มีสื่อประเภทวิดีโอหรือสไลด์

การให้นักเรียนศึกษาจากรูปภาพ พบว่าครูผู้สอนที่ให้นักเรียนศึกษาจากรูปภาพ 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน และครูผู้สอนที่ไม่ปฏิบัติจำนวน 2 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติ (ให้นักเรียนศึกษาจากตำราแล้วล่วงหน้า) ครูผู้สอนจะเตรียมรูปภาพประกอบการรำเองแล้วให้นักเรียนอภิปรายซักถามโดยครูเป็นผู้ชี้แนะ ในกรณีที่ไม่มี การปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนเน้นการสอนในทักษะปฏิบัติ

การให้นักเรียนค้นคว้าจากตำรา หรือ หนังสือเรียน พบว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติทุกครั้งที่มีการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน ปฏิบัติ 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 2 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนจะให้นักเรียนศึกษาก่อนกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และกรณีที่ไม่มีมีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการสอนทักษะปฏิบัติ

การเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสาธิตการแสดงพื้นเมือง พบว่าครูผู้สอนที่มีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสาธิตการแสดงพื้นเมือง 1 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ครูผู้สอนที่ไม่มีการปฏิบัติเลยทุกครั้งที่มีการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 4 คน เนื่องจากครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอนนาฏศิลป์อยู่แล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านเนื้อหา

ผู้ตอบแบบสอบถามคือครูผู้สอนนาฏศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน
ร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน มีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 11 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ "ภาษาท่า"

ความหมาย	จำนวน
ภาษาพูดที่สื่อความหมายโดยการแสดงกิริยาท่าทาง	3
การแสดงที่สื่อแทนคำพูด เช่น รับ สั่ง เรียก	0
การแสดงที่สื่อแทนกิริยาต่างๆ เช่น ยืน นั่ง เดิน	1
การแสดงที่สื่อแทนอารมณ์โดยอาศัยการรำไห้ดังงาม	1
รวม	5

จากตาราง 11 แสดงว่าครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ
ภาษาท่า หมายถึง การพูดที่สื่อความหมายโดยการแสดงกิริยาท่าทาง มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจ
เกี่ยวกับความหมายของภาษาท่า คือ เข้าใจ จำนวน 3 คน และไม่เข้าใจ จำนวน 2 คน

ตาราง 12 แสดงความรู้ความเข้าใจในการตีบท

ข้อความ / ความหมาย	จำนวน
1. การใช้มือจับแล้วยกนิ้วขึ้นมาใกล้กับจมูก	
1.1 ตีใจ	1
1.2 ยิ้ม	2
1.3 ดม	2
1.4 อาย	0
2. การใช้ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผาก	
2.1 เสียใจ	2
2.2 ทักขีไคก	0
2.3 สะอึกสะอื้นไห้	2
2.4 ทักขีร้อนใจ	1
3. การโบกมือคล้ายจับจากล่างไปสูง	
3.1 ขึ้นนม	0
3.2 เชิดชู	2
3.3 รุ่งเรือง	3
3.4 มีเกียรติ	0

จากตาราง 12 แสดงว่าครูนาฏศิลป์ที่มีความรู้ความเข้าใจในการตีบท "การใช้มือจับแล้วยกนิ้วขึ้นมาใกล้กับจมูก" หมายถึงการดม น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการตีบทที่หมายถึงการดม คือ เข้าใจ 2 คน ไม่เข้าใจ 3 คน และครูนาฏศิลป์ที่มีความรู้ความเข้าใจในการตีบท "การใช้ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผาก" หมายถึงการเสียใจ น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการตีบทที่หมายถึงเสียใจ คือ เข้าใจ 2 คน ไม่เข้าใจ 3 คน และครูนาฏศิลป์ที่มีความรู้ความ

เข้าใจในการตีบท "โบกมือคล้ายจิบจากล่างไปสูง" หมายถึง รุ่งเรือง มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจ คือ เข้าใจ 3 คน ไม่เข้าใจ 2 คน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 13 แสดงความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนนาฏศิลป์

ข้อความ / วิธีสอน	จำนวน
1. วิธีสอนที่สำคัญที่สุดในการสอนนาฏศิลป์	
1.1 เปลี่ยนแปลงท่ารำที่ยากให้ง่ายต่อการสอน	0
1.2 อธิบายโดยละเอียดยึดถือหลักให้ทีละน้อยแต่แม่นยำ	2
1.3 สอนจากง่ายไปหายาก	2
1.4 จับทำผู้เรียนอยู่เสมอ	1
2. วิธีสอนที่ครูผู้สอนสามารถเห็นข้อบกพร่องของผู้เรียนได้เด่นที่สุด	
2.1 ครูผู้สอนรำนำหน้าผู้เรียน	1
2.2 ครูผู้สอนรำประจัญหน้ากับผู้เรียน	4
2.3 การสาธิต	0
3. วิธีสอน "ท่าเตะเท้า"	
3.1 ใช้เทปล้วนๆ โดยครูนับจังหวะตามไปด้วย	1
3.2 ระหว่างการสอนครูสอดแทรกทำนองเพลงลงในจังหวะนั้น	1
3.3 ครูนับจังหวะตะเท้าและบอกที่ซ้ำเท้าให้	3

จากตาราง 13 แสดงว่าครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนที่สำคัญที่สุดของการสอนนาฏศิลป์คือ การสอนจากง่ายไปหายาก น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในวิธีการสอนที่สำคัญคือ เข้าใจ 2 คน ไม่เข้าใจ 3 คน และครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในชั้นสอนที่ครูผู้สอนสามารถเห็นข้อบกพร่องของผู้เรียนได้เด่นชัดที่สุดคือ ครูผู้สอนรำประจัญหน้ากับผู้เรียนมากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการสอน คือ เข้าใจ 4 คน ไม่เข้าใจ 1 คน ครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในการสอน "ท่าเตะเท้า" โดยครูผู้สอนนับจังหวะตะเท้าและบอกที่ซ้ำเท้าให้มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการสอนท่าเตะเท้า คือ เข้าใจ 3 คน ไม่เข้าใจ 2 คน

ตาราง 14 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุดการแสดงของภาคต่างๆ

ข้อความ / ชุดการแสดง	จำนวน
1. ชุดการแสดงของภาคเหนือที่ได้รับความนิยมที่สุด	
1.1 ม่านม้ายี่งตา	0
1.2 พ้อนมอลัย	1
1.3 พ้อนเลียบ	3
1.4 พ้อนเจิง	1
2. ชุดการแสดงของภาคใต้ที่เด่นชัดที่สุด	
2.1 ระบายศรีวิชัย	1
2.2 เพลงบอก	0
2.3 โนรา	4
2.4 มโนราห์บุษยภัณฑ์	0
3. ชุดการแสดงที่สื่อสารความหมายถึงชีวิตและความเป็นอยู่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เด่นชัดที่สุด	
3.1 เชื้อภูพาน	0
3.2 เชื้อศรีโคตรบูรณะ	1
3.3 เชื้อกระดืบ	4
3.4 เชื้อตั้งหวาย	0
4. ชุดการแสดงที่สื่อความหมายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของภาคกลางได้ชัดที่สุด	
4.1 สีนวล	1
4.2 ฉุยฉาย	0
4.3 เต็มกำรำเคียว	2
4.4 เพลงเรือ	2

จากตาราง 14 แสดงว่าครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในชุดการแสดงของ
ภาคเหนือที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ ฟ้อนเล็บ มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในชุดการแสดงภาค
เหนือคือ เข้าใจ 3 คน ไม่เข้าใจ 2 คน และมีความรู้ความเข้าใจในชุดการแสดงภาค
ใต้ที่เด่นชัดที่สุด คือ โนรา มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในชุดการแสดงภาคใต้ คือ เข้าใจ 4 คน
ไม่เข้าใจ 1 คน มีความรู้ความเข้าใจในชุดการแสดงที่สื่อถึงชีวิตความเป็นอยู่ของภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือที่เด่นชัดที่สุด คือ เขื่อนกระดີบ มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในชุดการแสดง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ เข้าใจ 4 คน ไม่เข้าใจ 1 คน และมีความรู้ความเข้าใจ
ในชุดการแสดงภาคกลางที่สื่อถึงความหมายชีวิตและความเป็นอยู่ได้เด่นชัดที่สุด คือ ต้นกำ
พร้าวเคียว น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในชุดการแสดงภาคกลาง คือ เข้าใจ 2 คน ไม่เข้าใจ
3 คน

ตาราง 15 แสดงความรู้ความเข้าใจในการนั่ง "จิบโจงหางหงส์" ที่ใช้กับตัวละคร

ลักษณะตัวละคร	จำนวน
ตัวพระ	3
ตัวนาง	1
พระดาบส	1
พราหมณ์	0
รวม	5

จากตาราง 15 แสดงว่าครุฑศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในการนั่ง "จิบโจงหางหงส์" ต้องใช้กับตัวพระ มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการนั่งจิบโจงกับตัวพระ คือ เข้าใจ 3 คน ไม่เข้าใจ 2 คน

ตาราง 16 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏยศัพท์

ข้อความ	จำนวน
1. การจับที่ต่างจากข้ออื่น	
1.1 จับยาว	2
1.2 จับส่งหลัง	0
1.3 จับล่อแก้ว	3
1.4 จับปรกข้าง	0
2. การจับจัดอยู่ในหมวดหมู่ นาฏยศัพท์ข้อใด	
2.1 นามศัพท์	2
2.2 กิริยาศัพท์	2
2.3 นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด	1
3. การทรงตัว ดึงมือ ถีบเข้า จัดอยู่ในศัพท์ประเภทใด	
3.1 ศัพท์เสริม	4
3.2 ศัพท์เลื่อม	1
4. "การขึ้นท่า" จัดอยู่ในหมวดหมู่ นาฏยศัพท์ข้อใด	
4.1 นามศัพท์	1
4.2 กิริยาศัพท์	2
4.3 นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด	2

จากตาราง 16 แสดงว่าครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในนาฏยศัพท์ที่แตกต่างจากข้ออื่น คือ จับล่อแก้ว มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับนาฏยศัพท์การจับที่แตกต่าง คือ เข้าใจ 3 คน ไม่เข้าใจ 2 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจับจัดอยู่ในหมวดหมู่ นาฏยศัพท์ประเภทนามศัพท์ น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการจัดหมวดหมู่ นาฏยศัพท์คือ เข้าใจ

2 คน ไม่เข้าใจ 3 คน และครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในการทรงตัว ดึงมือ
 ถีบเข้า ว่าจัดอยู่ในประเภทคัมภ์เสริม มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจคัมภ์เสริม คือ เข้าใจ 4 คน
 ไม่เข้าใจ 1 คน มีความรู้ความเข้าใจของการ "ขึ้นท่า" ว่าจัดอยู่ในหมวดหมู่นาฏคัมภ์
 เบ็ดเตล็ด น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจนาฏคัมภ์เบ็ดเตล็ด "ขึ้นท่า" คือเข้าใจ 2 คน ไม่เข้าใจ
 3 คน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ตาราง 17 แสดงความรู้ความเข้าใจในทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ข้อความ / วิธีการ	จำนวน
1. อาการสืบเนื่องของการจรดเท้าคือข้อใด	
1.1 การใช้จุมูกเท้าแตะเบาๆ ที่พื้น	3
1.2 การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า	0
1.3 การยกจุมูกเท้าขึ้นใช้ส้นเท้าวางกับพื้น	2
1.4 การใช้จุมูกเท้าวางด้านหลัง	0
2. หลักที่สำคัญในการ "กระดกหลัง"	
2.1 ย่อเข้าข้างใดข้างหนึ่ง	0
2.2 กระดกลำขาส่งล่างให้ประชิดท้องขาส่วนบน	1
2.3 กระดกลำขามาไว้ข้างหน้า	0
2.4 ยืนย่อเข้าข้างใดข้างหนึ่งแล้วถีบเข้าที่กระดกไปด้านหลังให้มาก	4
3. หลักในการสอนทักษะปฏิบัติ "ร่ำวงมาตรฐาน"	
3.1 สอนแบบชายจริงหญิงแท้ เป็นคู่ / ร่ำเป็นวงกลม	4
3.2 สอนตามที่ครูถนัด / ร่ำตามสะดวก	1

จากตาราง 17 แสดงว่าครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติอาการสืบเนื่องของการจรดเท้า คือ การยกจุมูกส้นเท้าขึ้นใช้ส้นเท้าวางกับพื้น น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการปฏิบัติอาการสืบเนื่องก่อนการจรดเท้า คือ เข้าใจ 2 คน ไม่เข้าใจ 3 คน ครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติ "การกระดกหลัง" คือ การยืนย่อเข้าข้างใดข้างหนึ่งแล้วถีบเข้าที่กระดกไปด้านหลังให้มาก มากกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจหลักปฏิบัติที่สำคัญในการกระดกหลัง คือ เข้าใจ 4 คน ไม่เข้าใจ 1 คน และครูนาฏศิลป์มีความรู้ความ

เข้าใจในการปฏิบัติสอนร่ำวงมาตรฐานแบบชายจริงหญิงแท้เป็นคู่ / ร่ำเป็นวงกลม มาก
กว่าผู้ที่ไม่เข้าใจในการสอนปฏิบัติร่ำวงมาตรฐาน คือ เข้าใจ 4 คน ไม่เข้าใจ 1 คน

ตาราง 18 แสดงความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของร่ำวงมาตรฐานกับวัฒนธรรม
ของชาติ

ร่ำวงมาตรฐาน	จำนวน
เพลง	1
ท่าร่ำ	2
การแต่งกาย	1
การแสดง วิธีเล่น การเล่น	1
รวม	5

จากตาราง 18 แสดงว่าครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์
ของร่ำวงมาตรฐาน กับ วัฒนธรรมของชาติ คือ ท่าร่ำ น้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจคือ เข้าใจ
2 คน ไม่เข้าใจ 3 คน

ตอนที่ 4 สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล

จากการสังเกตการสอนครูผู้สอนนาฏศิลป์ ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร
จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คนฯ ละ 3 ครั้ง รายละเอียดมีดังนี้ (ดูภาพผนวกหน้า 104
- 105)

การวัดและประเมินผล

การทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอนมีการทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนทุกครั้งที่มีการสอนจำนวน 3 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ไม่ปฏิบัติในการสังเกตทั้ง 3 ครั้ง จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติ พบว่าครูผู้สอนจะใช้วิธีซักถาม หรือการร้องเพลงประกอบการรำ หรือให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติทบทวนความรู้เดิมโดยไม่ใช้เพลงประกอบการรำ ในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนให้นักเรียนจดบันทึกจากตำราทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์

การทดสอบความก้าวหน้าในภาคปฏิบัติของนักเรียนในแต่ละครั้ง โดยไม่ต้องรอจนจบบทเรียน พบว่าครูผู้สอนที่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 4 คน ไม่มีการปฏิบัติจำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนจะใช้วิธีทดสอบทั้งแบบกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย การปฏิบัติซ้ำหลายครั้ง รวมทั้งการซักถามความเข้าใจขณะปฏิบัติ ในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนให้นักเรียนจดบันทึกจากตำราเพียงอย่างเดียว

การทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียนหลังเรียนจบบทเรียนในแต่ละเรื่อง พบว่าครูผู้สอนที่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 3 คน 2 ใน 3 ครั้ง จำนวน 1 คน และ ไม่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนจะทดสอบในท่าคาบเรียน หรือ จะทดสอบนักเรียนในทันทีที่มีการลาธิตให้นักเรียนดูแล้ว ในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติพบว่า ครูผู้สอนให้นักเรียนจดบันทึกจากตำราจนหมดคาบเรียน

การใช้วิธีการวัดหลายวิธีที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนที่มีการปฏิบัติทุกครั้งที่มีการสอน จำนวน 1 คน ไม่มีการปฏิบัติ จำนวน 4 คน ในกรณีที่มีการปฏิบัติพบว่า ครูผู้สอนจะใช้วิธีแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและรายบุคคล วิธีการวัดที่ใช้คือ ทดสอบทักษะปฏิบัติ ในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนสอนกิจกรรมการร้องเพลงประกอบการรำในคาบแรกที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์